

סליחות ליום ראשון

תהלים פד

תהלים קמד

תהלים קמה

אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ, עוֹד יִהְלֹךְ סְלָה:

אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁכָּבָה לוֹ, אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁיְהוּה אֱלֹהָיו:

תְּהַלֵּה לְדָוִד

אֲרוֹמְמֶךָ אֱלֹהֵי הַמְּלֶכֶת, וְאֶבְרַכְּהָ שֶׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

בְּכָל־יוֹם אֶבְרַכְּךָ, וְאֶהְלֵלְהָ שֶׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

גְּדוֹל יְהוָה וּמִהַלָּל מְאֹד, וְלִגְדֹלְתוֹ אֵין חֶקֶד:

דָּוִד לְדָוִד יִשְׁבַח מִעֲשִׂיךָ, וּגְבוּרַתְּיךָ יִגִּידוּ:

הִדְר כְּבוֹד הַיּוֹדֵךְ, וְדַבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה:

וְעִזּוֹ נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמְרוּ, וּגְדוּלַתְךָ אֶסְפְּרֶנָּה:

זָכַר רַב־טוֹבְךָ יִבְיָעוּ, וְצַדִּיקְתְּךָ יִרְנְנוּ:

חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה, אֲרֹךְ אַפַּיִם וּגְדֹל־חֶסֶד:

טוֹב־יְהוָה לְכָל־לֶפֶל, וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו:

יִוְדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשִׂיךָ, וְחִסְדֶיךָ יִבְרַכּוּכָה:

כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמְרוּ, וּגְבוּרַתְךָ יִדְבְּרוּ:

לְהוֹדִיעַ לְבַנֵּי הָאָדָם גְּבוּרַתְּוֹ, וְכְבוֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ:

מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים, וּמִמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דָּוִד וְדָד:

סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנְּפֹלִים, וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים:

עֵינַי־כָּל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ, וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֹכְלֵם בְּעֵתוֹ:

° פּוֹתַח אֶת־יְדֶיךָ, וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רִצּוֹן:

צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו, וְחֹסֵד בְּכָל־מַעֲשָׂיו:

קָדוֹב יְהוָה לְכָל־קֶדְאִיו, לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאֵמֶת:

רִצּוֹן־יִרְאִיו יַעֲשֶׂה, וְאֶת־שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע, וְיוֹשִׁיעֵם:

שׁוֹמֵר יְהוּה אֶת־כָּל־אֲהַבָיו, וְאֵת כָּל־הַדְּשָׁעִים יִשְׁמִיד:
תְּהַלֵּת יְהוּה יִדְבֹר פִּי, וַיְבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יְהוּה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ: תהלים קטו

וְעַתָּה יִגְדַל־נָא כְּחֹ אֲדֹנָי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאָמֹר:
זְכֹר־רַחֲמֶיךָ יְהוּה וַחֲסֵדֶיךָ פִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: במדבר יד
תהלים כה

חצי קדיש

ש"ץ: יִתְגַּדַּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא (קהל: אָמֵן)
בְּעֵלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ
וַיְמַלִּיךְ מַלְכוּתָהּ [וַיִּצְמַח פְּרָקְנָהּ וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהּ (קהל: אָמֵן)]
בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל
בְּעֵגְלָא וּבְזִמְנוֹן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן. (קהל: אָמֵן)
יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרֵךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. קהל
ש"ץ:
יְתַבָּרֵךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא
וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
שְׁמֵהּ דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא (קהל: בְּרִיךְ הוּא / אָמֵן)
לְעֵלְא מִן כָּל בְּרֻכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחְמָתָא
דְאִמְרִין בְּעֵלְמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן. (קהל: אָמֵן)

לְךָ אֲדֹנָי הַצְדָקָה, וְלָנוּ בְּשֵׁת הַפְּנִים:
מַה נְתַאֲוִין וּמַה נְאָמֵר, מַה־נְדַבֵּר וּמַה־נְצַטְדֵּק: דניאל ט
בראשית מד
נַחֲפִשָׁה דְרַכֵּינוּ וְנַחֲקַרְהַּ וְנִשְׁוֹבָה אֵלֶיךָ, כִּי יִמְיִנְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׂבִים.
לֹא בְּחֶסֶד וְלֹא בְּמַעֲשִׂים בְּאֵנוּ לְפָנֶיךָ, כְּדָלִים וּכְרָשִׁים דְּפַקְנוּ דְלַתֶיךָ.
דְּלַתֶיךָ דְּפַקְנוּ רַחוּם וְחַנוּן, נָא אַל תְּשִׁיבֵנוּ רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ.
מִלְּפָנֶיךָ מִלְּבָנוּ רִיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ, כִּי אַתָּה שְׂמַע תְּפִלָּה.

תהלים סה

שִׁמְעֵתְּ פִלְאָה, עֲדִיךָ כָּל־בֶּשֶׁר יָבֹאוּ:

יָבֹאוּ כָּל בֶּשֶׁר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ יְהוָה.

תהלים פו

יָבֹאוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנֶיךָ אֲדָנִי, וַיִּכְבְּדוּ לְשִׁמְךָ:

תהלים צה

בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוּוּ וְנִכְרַעַה, נִבְרַכָּה לְפָנֵי־יְהוָה עֲשֵׂנוּ:

תהלים קלב

נְבֹאֵה לְמִשְׁכְּנוֹתֵינוּ, נִשְׁתַּחֲוּוּ לַהֵדֶם רְגְלֵינוּ:

תהלים ק

בָּאוּ שְׁעָרֵינוּ בְּתוֹדָה חֲצֹרֹתֵינוּ בְּתִהְלָה

הַיְהוּדִים לֹא בָּרְכוּ שְׁמוֹ:

וַאֲנַחְנוּ בְּרַב חֲסִדֶיךָ נְבֹאֵה בֵּיתְךָ

נִשְׁתַּחֲוּוּ אֶל הַיֵּכָל קֹדֶשְׁךָ בִּירְאֲתְךָ.

תהלים קלד

הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה כָּל־עַבְדֵי יְהוָה

הָעֹמְדִים בְּבֵית־יְהוָה בְּלֵילֹת:

שְׂאוּ־יְדֵכֶם קֹדֶשׁ, וּבָרְכוּ אֶת־יְהוָה:

תהלים צט

רוּמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַהֵדֶם רְגְלֵינוּ, קְדוֹשׁ הוּא:

רוּמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַהֵר קֹדֶשׁוֹ

כִּי־קְדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

תהלים צו

הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיְהוָה בְּהִדְרֹת־קֹדֶשׁ, חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ:

נִשְׁתַּחֲוּוּ אֶל הַיֵּכָל קֹדֶשְׁךָ וְנוֹדָה אֶת שִׁמְךָ

עַל חֲסִדֶיךָ וְעַל אֱמֻנָתְךָ, כִּי הִגְדַּלְתָּ עַל כָּל שִׁמְךָ אֱמֻנָתְךָ.

תהלים פט

יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי־כִמּוֹךָ חֲסִין יְהוָה, וְאִמּוֹנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ:

כִּי מִי בִשְׁחָק יַעֲרֹךְ לַיְהוָה, יְדָמָה לַיְהוָה בְּבָנֵי אֱלֹהִים:

תהלים פו

כִּי־גָדוֹל אַתָּה וְעִשָׂה נִפְלְאוֹת, אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדְּךָ:

תהלים קח

כִּי־גָדוֹל מֵעַל־שָׁמַיִם חֲסִדֶיךָ, וְעַד־שְׁחָקִים אֱמֻנָתְךָ:

תהלים קמה

גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד, וְלִגְדַלְתוּ אֵין חֶקֶר:

תהלים צו

כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד, נוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים:

תהלים צה

כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה, וּמְלֹךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים:

דברים ג

אֲשׁוּר מִי־אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשׁוּר־יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיךָ וּכְגִבוֹרֹתֶיךָ:

מִי לֹא יִרְאֶךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לָךְ יָאֲתָה ירמיה
 כִּי בְכָל־חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם מֵאִין כָּמוֹךָ:
 מֵאִין כָּמוֹךָ יְהוָה, גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שְׁמֹךְ בְּגְבוּרָה:
 לָךְ זָרוּעַ עִם־גְּבוּרָה, תַּעֲזֹז יָדְךָ תְרוּם וְיִמְיֶנְךָ: תהלים פט
 לָךְ יוֹם אֶף־לָךְ לַיְלָה, אַתָּה הִכִּינוֹתָ מְאוּר וְשָׁמֶשׁ: תהלים עד
 אֲשֶׁר בִּידוֹ מִחֲקַר־אֲרָץ, וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ: תהלים צה
 מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת יְהוָה, יִשְׁמִיעַ כָּל־תְּהֵלָתוֹ: תהלים קו
 לָךְ יְהוָה הַגְּדֹלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּחַת וְהַהוֹד דברי הימים
 כ"ב
 כִּי־כָל בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ
 לָךְ יְהוָה הַמִּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:
 לָךְ שָׁמַיִם אֶף־לָךְ אֲרָץ, תִּבֵּל וּמְלֹאָה אַתָּה יְסֻדָּתָם: תהלים פט
 אַתָּה הַצִּבְּתָה כָּל־גְּבוּלוֹת אֲרָץ, קִיץ וְחֹרֶף אַתָּה יַצְרָתָם: תהלים עד
 אַתָּה רִצַּצְתָּ רֹאשֵׁי לוֹיִתָּן, תִּתְנַנְּנוּ מֵאֲכָל לֶעֶם לְצִיִּים:
 אַתָּה בִקְעַת מַעֲיָן וְנַחַל, אַתָּה הוֹבִשְׁתָּ נְהָרוֹת אִיתָן:
 אַתָּה פִּוְרַת בְּעֶזְךָ יָם, שִׁבְרַת רֹאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמַּיִם:
 אַתָּה מוֹשִׁיל בְּגָאוֹת הַיָּם, בְּשׂוֹא גְלִיו אַתָּה תִּשְׁבַּחָם: תהלים פט
 גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֲרִקְדָּשׁוֹ: תהלים מח
 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרֹבִים ישעיה לו
 אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ:
 אֵל נַעֲרָץ בְּסוּד־קְדוּשִׁים רַבָּה, וְנוֹרָא עַל־כָּל־סְבִיבָיו: תהלים פט
 וַיִּוְדוּ שָׁמַיִם פְּלֹאֲךָ יְהוָה, אֶף־אֲמוֹנָתְךָ בְּקֹהֶל קְדוּשִׁים:
 לָכוּ נִרְנְנָה לַיהוָה, נִרְיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ: תהלים צה
 נִקְדָּמָה פָּנָיו בְּתוֹדָה, בְּזִמְרוֹת נִרְיעַ לוֹ:
 צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מְכוּן בְּסֹאֲךָ, חֶסֶד וְאֱמֶת יִקְדְּמוּ פָּנֶיךָ: תהלים פט
 אֲשֶׁר יַחֲדוּ נִמְתִּיק סוּד, בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרַגְשׁוֹ: תהלים נה
 אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עֲשָׂהוּ, וּבִבְשֵׁת יָדָיו יַצְרוּ: תהלים צה
 אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפֵּשׁ כָּל־חַי, וְרוּחַ כָּל־בֶּשֶׂר־אִישׁ: איוב יב

הַנְשַׁמָּה לָךְ וְהַגּוֹף פָּעֵלְךָ, חוֹסֶה עַל עַמְלֶךָ.
הַנְשַׁמָּה לָךְ וְהַגּוֹף שְׁלֶךָ, יְהוּה עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֶךָ.
אֲתָאנוּ עַל שְׂמֶךָ, יְהוּה עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֶךָ
בְּעִבּוּר כְּבוֹד שְׂמֶךָ, כִּי אֵל חַנוּן וְרַחוּם שְׂמֶךָ.
לְמַעַן שְׂמֶךָ יְהוּה, וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵנוּ כִּי רַב הוּא.

סִלַּח לָנוּ, אָבִינוּ, כִּי בָרַב אֵוִלְתָּנוּ שְׂגִינוּ.
מַחֵל לָנוּ, מַלְכֵנוּ, כִּי רַבּוּ עוֹנֵינוּ.

אמנם אנחנו חטאנו, אך מצבנו הקשה עומד בניגוד משווע לשלוות הגויים הסוגדים לעבודה זרה. על כן אנו מתפללים שיה' יושיע את ישראל הנשענים עליו.

א. מחבר: רבי בנימין בן זרח

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֵיךְ נִפְתַּח פֶּה^א לְפָנֶיךָ, דֵּר מְתוּחִים

איך נפתח את פינו לפניך, השוכן בשמים?

בְּאֵילוּ פָּנִים נִשְׁפָּךְ שִׁיחִים^י

ובאיזה אופן נתפלל, [שהרי']

גְּעֵלְנוּ^ה נְתִיבוֹתֶיךָ הַיְשָׁרִים וְהַנְּכוּחִים^ו

מאסנו את דרכיך הישרות והטובות (התורה),

דְּבַקְנוּ בְּתוֹעֵבוֹת וּבְמַעֲשֵׂים זְנוּחִים.

[ולעומת זאת] דבקנו בתועבות ובמעשים עזובים ודחויים;

אֵיךְ נִפְתַּח א. וְלֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד פִּתְחוֹן פֶּה מִפְּנֵי כְלִמְתְךָ (יחזקאל טז, טג). ב. "מתוחים" הם "שמים", "הנוטה כדק שמים וימתחם כאהל לשבת" (ישעיה מ, כב). ג. "תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו" (תהלים קב, א); "אשפך לפניו שיחי צרתי לפניו אגיד" (תהלים קמב, ג). ד. השימוש בביטוי "באלו פנים" נועד כנראה גם לרמוז לפסוקים בעזרא ט, ו-ז שבהם מוזכרת "בושת פנים" כגורם המקשה להתפלל "וְאִמְרָה אֱלֹהֵי בְשָׁתִי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹהֵי פְנֵי אֵלַיךְ... וּבְעוֹנֵתֵינוּ... וּבְבִשְׁת פְּנֵים כְּהַיּוֹם הַזֶּה". ראה גם דניאל ט, ז-ח. ה. "וְאֵת חֻקְתֵי גְעֵלָה נִפְשָׁם" (ויקרא כו, מג). ו. "וּתְתֵן לָהֶם מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים" (נחמיה ט, יג). ז. בניגוד ל-"וְאִתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם" (דברים ד, ד); "לֹאֲהַבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְשִׂמְעֵ בְקוֹלוֹ וּלְדַבְּרָה בּוֹ" (דברים ל, כ), ועוד רבים.

הֲלֹכְנוּ אַחֲרֵי מַשְׁאוֹת שְׂוֹא וּמְדוּחִים^ח

הלכנו אחרי נבואות שקר וטעויות,

וְהִקְשִׁינוּ עֵרְף^ט וְהִעֲזוּנוּ מִצָּחִים^י.

והקשינו את ערפנו מתוך עזות מצח.

זַעֲמַת בְּשַׁלְנוּ בַּיִת מִשְׁפָּנוֹת מִבְּטָחִים^{יא}

בגללנו^{יב} זעמת, [ובשל כך] בית המקדש

חָרַב, וּפֶסַח רִיחַ נִיחֻחִים.

נחרב, והקרבות פסקו,^{יג}

טָרְדוּ וּטְלָטְלוּ כְּהֵנִים מְשֻׁחִים

ונטרדו ממקומם הכוהנים המשוחים,

יֹדְעֵי עֵרֶךְ עוֹלוֹת וּזְבָחִים.

שידעו לעשות כסדרם את העולות ואת השלמים.

כַּמָּה יִסְרְתָנוּ עַל יְדֵי צִירִים וּשְׁלוּחִים

הוכחת אותנו רבות^{יד} על ידי גביאים ושליחים,

לֹא הִקְשַׁבְנוּ לְשִׁמְעַ לְמוֹבִיחִים.

[אך] אנו לא הקשבנו למוכיחים.

מֵאֵז וְעַד עֵתָה אָנוּ נִדְחִים

[לכן] מחורבן הבית ועד היום אנחנו נודדים,

נִהְרָגִים נִשְׁחָטִים וְנִטְבָּחִים^{טו}.

ובנודדינו [אנו] נהרגים, נשחטים ונטבחים.

ח. "וַיִּחָזוּ לָךְ מַשְׁאוֹת שְׂוֹא וּמְדוּחִים" (איכה ב, יד). ט. "וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה רְאִיתִי אֵת הָעַם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם קִשָּׁה עֵרֶךְ הוּא" (שמות לב, ט). י. "וּמִצַּח אִשָּׁה זֹנְהָ הִיָּה לָךְ מֵאַנְתָּ הַכֶּלֶם" (ירמיה ג, א); "כָּל בַּיִת יִשְׁרָאֵל חִזְקִי מִצַּח וְקִשִׁי לֵב הַמָּה" (יחזקאל ג, ז); "מִדְּעַתִּי כִּי קִשָּׁה אֶתָּה וְגִיד בְּרָזֶל עָרְפֶּךָ וּמִצְחֶךָ נְחוּשָׁה" (ישעיה מח, ד). יא. "וְיָשֶׁב עִמִּי בְּנוֹה שְׁלוֹם וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְּטָחִים וּבְמִנְוָחוֹת שְׁאֲנָנוֹת" (ישעיה לב, יח). יב. "בְּשַׁלְנוּ" הוּא "בְּגַלְלָנוּ", וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לֵכוּ וְנִפְיִלָה גוֹרְלוֹת וְנִדְעָה בְּשִׁלְמֵי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ" (יונה א, ז). יג. "פֶּסַח" הוּא "אֶפֶס" (פֶּסַח, נִגְמוֹר), "הוֹשִׁיעָה ה'" כִּי גָמַר חֲסִיד כִּי פִסּוּ אֲמוּנִים מִבְּנֵי אֲדָם" (תהלים יב, ב). יד. "כִּמָּה" עֲשׂוּי לַהֲיוֹת "הַרְבֵּה", לְמַשַּׁל "הָאֲבָקָה בַּחֲדָשׁ הַחֲמִשִּׁי הַנִּזְוֹר כְּאֲשֶׁר עֲשִׂיתִי זֶה כְּמָה שְׁנַיִם" (זכריה ז, ג) וּפִירוּשׁוֹ בַּצַּדוֹ "זֶה שְׁבַעִים שָׁנָה" (פסוק ה). טו. "כִּי עָלֶיךָ הִרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם נְחַשְׁבָנוּ כְּצֹאן טִבְחָה" (תהלים מו, כג); "הִרְגָתָנוּ"

שִׁרְדָנוּ מִתִּי מְעַט^ט בֵּין קוֹצִים כְּסוֹחִים

מעטים ממנו שרדו בין הגויים^ט,

עֵינֵינוּ כְּלוֹת^י בְּלִי מִצֵּא רוּחִים.

ועינינו מצפות לרווחה, אך לשווא.

פּוֹרְכֵי עֲמֻךְ אֲשֶׁר לִמַּת שׁוֹחֲחִים

מדוע הגויים, משברי עמך, המשתחוים לאותו האיש^ט,

צָפֹר וְעָרַב לָמָּה מַצְלִיחִים.

מצליחים (תמיד) בבוקר ובערב?

קָמִים לְמוֹלֶךְ נֶאֱצוֹת שׁוֹחֲחִים

[אותם גויים] עומדים למוֹלֶךְ ומקללים.

רְצוּצִים, בַּמָּה אַתֶּם בּוֹטְחִים.

(ומתריסים כלפי ישראל): רצוצים, במי אתם בוטחים? (דהיינו, איפה ה'?)^ז

שׁוֹכֵן עַד וְקָדוֹשׁ,^{כא} צִפָּה בְּעֶלְבוֹן אֲנוּחִים

ה' הקיים לעד^{כב} והקדוש, ראה את עלבונם של הנאנחים (ישראל),

תְּמוֹכִים עָלֶיךָ וּבְךָ מִתְאַחִים.^{כב}

אשר נשענים עליך ואלריך נצמדים.

בְּנוֹרָאוֹת יְמִינְךָ^{כד} נוֹשָׁע לְנֹצְחִים

ביד ימינך הנוראה ניוושע לנצח,

כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הֶרְבִּים אָנוּ בְּטוֹחִים.

שכן אנו בוטחים ברחמיך הרבים.

כיום אף טבחית לא חמלת" (איכה ב, כא). טז. "ונשארתם במתי מעט תחת אשר הייתם ככוכבי השמים לרב" (דברים כח, טב). יז. "קוצים כסוחים" הוא כינוי לגויים, "והיו עמים משרפות שיד קוצים כסוחים באש יצתו" (ישעיה לג, יב). יח. "בניך ובנותיך נתנים לעם אחר ועיניך ראות וכלות אליהם" (דברים כח, לב); "את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבת נפש" (ויקרא כו, טז). יט. הפייטן מכנה את "אותו האיש" "מת" מתוך פולמוס עם הנוצרים. לחץ הצנזורה הוביל להחלפת המילה "מת" ב"בל" (אליל המופיע במקרא, ראה ירמיה נ, ב; ירמיה נא, מד) בנוסח המקובל. כ. טענה זו מופיעה פעמים אחדות במקרא, "למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם" (תהלים קטו, ב). ראה גם תהלים עט, י; ויאל ב, יז. כא. "כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו" (ישעיה נז, טו). כב. הפייטן מדגיש את נצחיות ה' מתוך פולמוס עם דברי הגויים שהובאו קודם. כג. "שנתאחו לי במצרים בשתי מצות – בדם הפסח ובדם המילה" (שה"ר שבה ה, ב). כד. "ותוךך נזראות ימינך" (תהלים מה, ה).

כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הִרְבִּים אָנּוּ בַטּוּחִים, וְעַל צְדָקוֹתֶיךָ אָנּוּ נִשְׁעָנִים
 וְלִסְלַחֹתֶיךָ אָנּוּ מְקוּיִם, וְלִישׁוּעָתְךָ אָנּוּ מְצַפִּים.
 אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקוֹת מְקֻדָּם
 מִעֲבִיר עֲוֹנוֹת עִמּוֹ וּמִסִּיר חַטָּאת יִרְאִיו
 כּוֹרֵת בְּרִית לְרֵאשׁוֹנִים וּמְקִיָּם שְׁבוּעָה לְאַחֲרוֹנִים.
 אַתָּה הוּא שִׁירְדָּת בַּעֲנַן כְּבוֹדְךָ עַל הַר סִינַי
 וְהִרְאִיתָ דְּרָבִי טוֹבְךָ לְמִשְׁחָה עֲבָדְךָ וְאַרְחוֹת חֲסִדֶיךָ גְּלִיתָ לוֹ
 וְהוֹדַעְתָּו כִּי אַתָּה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן
 אַרְךְ אַפִּים וְרַב חֶסֶד וּמְרֻבָּה לְהִיטִיב
 וּמְנַהֵיג אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּמִדַּת הַרְחָמִים.
 וְכֵן כָּתוּב:

וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל-טוֹבִי עַל-פָּנֶיךָ
 וְקָרָאתִי בְּשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ
 וְחִנַּתִּי אֶת-אֲשֶׁר אָחֵן, וְרַחֲמַתִּי אֶת-אֲשֶׁר אֲרַחֵם:

שמות לג

אֵל אַרְךְ אַפִּים אַתָּה, וּבַעַל הַרְחָמִים נִקְרָאת, וְדֶרֶךְ תְּשׁוּבָה הוֹרִית.
 גְּדַלְתָּ רַחֲמֶיךָ וְחֲסִדֶיךָ, תִּזְכֹּר הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְזֵרַע יִדְיֶיךָ.
 תִּפְּן אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים, כִּי אַתָּה הוּא בַעַל הַרְחָמִים.
 בְּתַחֲנוּן וּבִתְפִלָּה פָּנֶיךָ נִקְדָּם, כְּהוֹדַעְתָּ לַעֲנּוֹ מְקֻדָּם.
 מִחֲרוֹן אַפֶּךָ שׁוּב, כִּמּוֹ בְּתוֹרַתְךָ כָּתוּב.
 וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ נַחֲסָה וְנִתְלוֹנָן, כִּיּוֹם וַיֵּרֶד יְהוָה בַּעֲנָן.
 תַּעֲבֹד עַל פֶּשַׁע וְתִמְחָה אָשָׁם, כִּיּוֹם וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם.
 תִּאֲזִין שׁוֹעֲתָנוּ וְתִקְשִׁיב מִנוּ מֵאָמֵר, כִּיּוֹם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה
 וְשָׁם נֶאֱמַר

קהל ואחריו שליח הציבור:

וַיַּעֲבֹד יְהוָה עַל-פָּנָיו וַיִּקְרָא

שמות לד

יְהוָה, יְהוָה, אֵל רַחוּם וְחַנּוּן, אַרְךְ אַפִּים, וְרַב-חֶסֶד וְאֵמֶת:
 נִצַּר חֶסֶד לְאֱלֹפִים, נִשְׂא עוֹן וּפִשַׁע וְחַטָּאָה, וְנִקְהָה:

וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנְנוֹ וּלְחַטָּאתֵנוּ, וּנְחַלְתָּנוּ:
 סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ בִּי חַטָּאתָנוּ, מִחַל לָנוּ מִלִּבְנוּ בִּי פִשְׁעֵנוּ.
 בִּי־אֵתָהּ אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח, וְרַב־חַסֵּד לְכָל־קְדָאִיךָ:

תהלים פו

יהוה, בְּקֹר תִּשְׁמַע קוֹלֵנוּ, בְּקֹר נִעְרָךְ לְךָ וּנְצַפֶּה.
 שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ בְּשׁוֹעֵנוּ אֵלֶיךָ, בְּנִשְׁאָנוּ יָדֵינוּ אֶל דְּבִיר קְדֹשֶׁךָ.
 שְׁמַע יהוה קוֹלֵנוּ נִקְרָא, חֲנֻנוּ וְעֲנֵנוּ.
 שׁוּבְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְהִפֹּר כַּעֲסֶךָ עִמָּנוּ:
 וְאִין־קוֹרָא בְּשִׁמְךָ, מִתְעוֹרֵר לְהַחְזִיק בְּךָ:
 שְׁמַעֲהָ תִפְלֹתֵנוּ יהוה וְשׁוֹעֲתֵנוּ הָאֲזִינָה, אֶל דְּמַעַתָּנוּ אֶל תַּחֲרֹשׁ.

תהלים פה

בְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, בֵּן תִּרְחַם יהוה עָלֵינוּ.
 לִיהוּהָ הַיְשׁוּעָה, עַל־עַמְּךָ בְּרַכְתָּךְ סֵלָה:
 יהוה צְבָאוֹת עִמָּנוּ, מִשְׁגֹּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה:
 יהוה צְבָאוֹת, אֲשֶׁר־י אָדָם בְּטִיחַ בְּךָ:
 יהוה הוֹשִׁיעָה, הַמִּלֶּךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם־קְדָאֵנוּ:

תהלים ג

תהלים מו

תהלים פד

תהלים כ

במדבר יד

סִלַּח־נָא לְעוֹן הָעָם הַזֶּה כַּגְּדֹל חַסְדְּךָ
 וְכַאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לְעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הַנְּהָה:
 וְשֵׁם נֹאמֵר

קהל ואחריו שליח הציבור:

וַיֹּאמֶר יהוה, סִלַּחְתִּי כְּדַבַּרְךָ:

דניאל ט

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וּשְׁמַע, פִּקַּח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שְׁמֹמְתֵינוּ
 וְהַעִיר אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמֶךָ עָלֵינוּ
 כִּי לֹא עַל־צְדָקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ
 כִּי עַל־דַּחְמֶיךָ הִרְבִּים:
 אֲדֹנָי שְׁמַעֲהָ, אֲדֹנָי סִלַּחְהָ, אֲדֹנָי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֶל תַּאֲחֹר
 לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי בִי־שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל־עֵידֶךָ וְעַל־עַמְּךָ:

אנשים ראויים אינם מצויים בינינו. שליח הציבור חש שאינו ראוי להעתיר בעד ישראל, ועל כן נתלה הוא ברחמיו של הקב"ה, ומתחנן שתפילתו תישמע כתפילת הגון וזקן.

ב. מחבר: רבי שלמה הבבלי

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אִין מִי יִקְרָא בְצַדִּיק^א

אִישׁ טוֹב נִמְשָׁל כְּחֻדְק^ב

בְּקֶשׁ רַחֲמִים בְּעַד שְׁחוּקֵי הַדִּק^ג

בְּשׁוּם פְּנִים אִין בְּדִק.

אין מי שיקרא אל ה' בצדקו, / [הרי אפילו] האיש הטוב [בינינו] נחשב כקוץ. / בשום פנים אין למצוא מי שיבקש רחמים בעד [ישראל] השחוקים עד דק.

גָּבַר תְּמִים וְנָבְרָ^ה אָפֶס

גָּמַר חֲסִיד' וְצַדִּיק נִרְפֶּשׁ

דוֹר עֲנִי בַעוֹנוֹ נִתְפָּשׁ^ו

דְּבָרָו לְהַגִּיד מִי יִחְפֹּשׁ^ח

אדם תמים וברור (נקי) כלה, / אזלו החסידים, והצדיק נעכר (התלכלך). / [ולכן] דור עני בעונו, / [שהרי] לא ימצא מי שיגיד את תפילתו וצרכיו.

הוֹסְפֵנוּ בַחֲטָאֵינוּ חֲמָה לְהַבְעִיר

הַמִּתְנַדְּבִים^י כְּבַנֵי בֵית^ב לְהַפְעִיר

וְיִמָּה יַעֲצֵר כַּח^ג רַב וְצַעִיר^ד

וְדוֹי וּפְלָל לְקַדִּישׁ וְעִיר.

בחטאינו המשכנו להבעיר חמה (אצל ה') / [וכך עשו אף] המקורבים המתפללים^י כבני בית. / [וממילא] האם יש גדול או קטן שיאסוף כוח / [כדי] להתוודות ולהתפלל לה?^ז

אין מי יקרא א. "איוקרא בצדק ואיונשפט באמונה" (ישעיה נט. ד). ב. "טובם כחדק ישר ממסוכה" (מיכה ז. ד). ג. "ושחקת ממנה הדק" (שמות ל. לו). ד. ראה עירובין קא ע"א. ה. "עם חסיד תתחסד עם גבור תמים תתמם עם גבר תתבר ועם עקש תתפל" (ש"ב כב, כו-כז). ו. "הושיעה ה' כי גמור חסיד כי פסו אמונים מבני אדם" (תהלים יב, ב). ז. "והוא מזכיר עון להתפש" (יחזקאל כא, ח). ח. "ובקום רשעים יחפש אדם" (משלי כח, יב). ט. "נרפש" הוא "נעכר", "מעין נרפש ונקור משחת" (משלי כה, כו), וראה גם יחזקאל לב, ב. י. "פון תצא כאש חמתי ובערה ואיון מכבה מפני רע מעלליכם" (ירמיה ד, ד), ועוד רבים. יא. "המתנדבים כעם ברכו ה'" (שופטים ה, ט). יב. "רבונו של עולם בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך" (תענית כג ע"א), וראה גם ברכות לד ע"ב. יג. "ומי יעצר כח לבנות לו בית..." (דה"ב ב, ה). יד. "ורב יעבד צעיר" (בראשית כה, כג). טו. "להפעיר" משמעו "לפעור פה בתפילה". ייתכן שהשימוש בשורש פע"ר

זַחֲלֹתַי וְאִירָא׃ בְּעַד מַחַן
 זַעַק לַחַוּוֹת לַחֹקֵר בְּבַחַן׃
 חֶסֶד חֶסֶד וִיתוֹר צַחַן
 חַן אֵיךְ אֲמַצָּא בְּתַחַן׃

פחדתי [להתפלל] בעד המחנה (עם ישראל) / ולהשמיע זעקה (לה) החוקר
 בבחינה, / [שהרי אני] מועט זכויות ומרובה עבירות, / [ועל כן] איך אמצא
 חן בתחינה?

טוֹב לְקוֹרְאֵיךָ׃ בְּנַפֶּשׁ רַהֲבִי
 טָרַחַם נִשְׂוֹא׃ כֹּא וְלִכְלֵל יִהְיֶה׃
 יְקָר חֶסֶדְךָ׃ עָלַי יִרְהֹב
 יַעַן קוֹלִי לְהֶאֱזִין בְּאַהֲבָה׃

[אבל] אתה טוב למתפללים אליך בכל כוח נפשם, / אתה נושא את משאם
 ומכלכלם. / [אנא] חסדך היקר עלי יושפע, / בכך שאת מענה קולי תשמע
 באהבה.

בְּהַגּוֹן מִדּוֹת וּבַתְּפִלָּה שְׁלֹם
 בְּזָקֵן וּרְגִיל׃ וְלֹא כְּגֹלֶם
 לְהַחֲשֵׁב נִגְדְּךָ דְכָאֵי מְלֵהֲפָלִים
 לְרַחֲמֶיךָ זְכָרָה׃ כִּהֵן לְרוֹחַתִּי מֵהַתְּעַלֵּם׃

[התייחס אלי] כבעל מידות הגונות וכשלם בתפילתו, / כזקן ורגיל [בתפילה],
 ולא כאל גולם. / השפילתי תיחשב לפניך ותמנע ממני להתבייש, / את רחמיך
 זכור ומתפילתי אל תתעלם.

רומז שהתפילה אינה רצויה, "פִּעְרוּ עָלַי בְּפִיָּהֶם בְּחֶרְפָּה הַכּוֹ לְחַיִּי" (איוב טז, י). טז. "קדיש" ו"עיר" הם
 כינויים לה, על פי "עיר וקדיש מן שְׂמִיָּא נְחַת" (דניאל ד, י). יז. "זַחֲלֹתַי וְאִירָא מְחִזֵּת דְּעֵי אַתְקָם" (איוב לב,
 ו). יח. "אֲנִי ה' חָקֵר לִבִּבְחֹן כְּלִיֹּת וְלִתְתֵּי לְאִישׁ כְּדָרְכֵי כְּפָרִי מַעֲלָלֵי" (ירמיה יז, י). יט. "טוב ה' לקוֹן לְנַפֶּשׁ
 תְּדַרְשֵׁנוּ" (איכה ג, כה); "קָרוֹב ה' לְכָל קָרְאִיו לְכָל אֲשֶׁר יְקָרְאוּהוּ בְּאֲמַת" (תהלים קמה, יח). כ. "בְּיָוִם קָרְאֵנִי
 וַתַּעֲנֵנִי תְּרַבְּנִי בְּנַפְשִׁי עֵז" (תהלים קלח, ג). כא. "אֵיכָה אֲשָׂא לְבָדִי טָרְחָקִים וּמִשְׁאָכִים וְרִיבָקִים" (דברים
 א, יב). כב. "הִשְׁלַךְ עַל ה' יְהִבְךָ וְהוּא יִכְלַפְךָ" (תהלים נה, כג), "יִהְיֶה" הוּא "נִטְלִי", "מִשָּׂא" (ובוהשאלה -
 "תְּקוּוּהָ"). כג. "מֵה יְקָר חֶסֶדְךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֶל כְּנָפֶיךָ יְחַסְּיוּ" (תהלים לו, ח). כד. "מורידיו לפני
 התיבה זקן ורגיל ויש לו בונים וביתו ריקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה" (משנה תענית ב, ב). כה. "זְכֹר רְחֻמֶיךָ
 ה' וְחֶסֶדְךָ כִּי מַעֲוֹלִים הִמָּה" (תהלים כה, ו). כו. "קולי שְׁמַעְתָּ אֵל תַּעֲלֵם אֶזְנְךָ לְרוֹחַתִּי לְשׁוֹנְעֵתִי" (איכה ג, נו).

מְרַבִּים צָרְכֵינוּ וְאִין לְהֶאֱמֹר
מִקְצֹר דְּעֵה^כ וּמְרַב מְמוֹר
נְגַדְךָ הַפְּלִאָה יוֹצֵר חֲמוּרֵיכֶם
נוֹהֵג רוּעָה לְיָל וְשׁוֹמֵר לֹא

צרכינו מרובים ולא ניתן להגיד אותם, / [שכן] דעתנו קצרה והמרירות רבה.^כ /
[אלום] הכול ידוע לך (ה') היוצר אותנו מחומר, / הנוהג, הרועה והשומר כצל.

שְׂדָדְנוּ פְתָרְךָ הַרְלֵנוּ
סְחֵי וּמְאוֹס הוֹשֵׁם כְּבוֹדְנוּ לְךָ
עֲנֵנוּ וּתְנֵנוּ מַחִיָּה בְּשַׁעֲבוֹדְנוּ לְךָ
עוֹד לְמַנְיַךְ בְּקֶשׁ אַבּוּדֵינוּ לְךָ

בשעבודנו^ל נותרנו שרידים בודדים כתורן בראש הר. / כבודנו הושם לסחי
ומאוס. / (פנייה לה') עננו ותן לנו מחיה בשעבודנו, / בקש את אבודינו כדי
שיצטרפו למנייך^ל (עמר).

פְּקֹדֶת נִגְעֵי תּוֹכְחוֹתֶיךָ שְׁבוּטִים לְךָ
פְּזוּרִים פְּרוּדִים^מ וּבְגוּיִם עֵבוּטִים
צָפְנִים בְּסִכְךָ^{מא} מְרִיב וּשְׁפָטִים^{מב}
צְפִית תִּפְאָרְתְּךָ לְמוֹ מִבְּטִים.

בפקודתך [ישראל] מוכחים בנגעים ומוכים בשבט, / הם מפוזרים ומפורדים
בעמים ומשועבדים להם. / (פנייה לה') שמור אותם בסוכתך מריב ומעונש, /
[שרה] הם מצפים ומקווים^מ לתפארתך.

כז. "צרכי עמך ישראל מרובין ודעתם קצרה..." (ברכות כט ע"ב). כח. "ה' נגדך כל תאותי ואנחתי ממך לא נסתרה" (תהלים ח, י); "כי כל דרכי נגדך" (תהלים קיט, קסח). כט. "הפקכם אם כחמור היצר יחשב... ויצר אמר ליוצרו לא הבין" (ישעיה כט, טז); "אנחנו החמר ואתה יצרנו ומעשה ידך כלנו" (ישעיה סד, ז). ל. "רעה ישאל האזינה נהג בצאן יוסף ישב הכרובים הופיעה" (תהלים פ, ב). לא. "ה' שמך ה' צלך על יד מימך" (תהלים קכא, ה). לב. "ממור" היא "מרירות", "כעס לאביו בן כסיל וממור לזולתו" (משלי יז, כה). ייתכן שנעשה כאן שימוש מכוון בצורה "ממור" הדומה ל"אמירה" על מנת לשוב ולהזכיר ברמיזה שלא ניתן לפרט בפה את כל צרכינו המרובים. לג. "עד אם נותרתם פתרון על ראש ההר וכנס על הגבעה" (ישעיה ל, יז). לד. "סחי ומאוס תשימנו בקרב העמים" (איכה ג, מה). לה. "... להאיר עינינו אלהינו וקלתנו מחיה מעט בעבודתנו" (עזרא ט, ח). לו. "תעיתי קשה אבד בקש עבדך" (תהלים קיט, קעו). ראה גם יחזקאל לד, טז. לז. "בדודינו" משמעו "בשעבודנו", "הסירותי מסבל שכמו כפיו מדוד תעבדנה" (תהלים פא, ז). לח. מניית ישראל, הנמשלים לצאן, מופיעה כחלק מנבואת נחמה "עד תעבדנה הצאן על ידי מונה אמר ה'" (ירמיה לג, יג). לט. "אשר בהעלותו והכרתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם" (ש"ב ז, יד); "ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם" (תהלים פט, לג). מ. "ישנו עם אחד מפקד ומפקד בין העמים" (אסתר ג, ח). מא. "תצפנם בסכה מריב